

**ชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์
เรื่อง พืช**

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เล่ม 1 หน่วยของสิ่งมีชีวิต

**โดย
นายปรีดา ศิลปประเสริฐ
ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการ**

โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม สังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืช ด้วยวิธีการสอนแบบ 5E สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดการ
เรียนรู้และเกิดความเข้าใจเนื้อหาของบทเรียน ตลอดจนส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ใน
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมทั้งหมด 6 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 หน่วยของสิ่งมีชีวิต

ชุดที่ 2 การสร้างอาหารของพืช

ชุดที่ 3 การลำเลียงสารในพืช

ชุดที่ 4 การสืบพันธุ์ของพืช

ชุดที่ 5 การตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมของพืช

ชุดที่ 6 เทคโนโลยีชีวภาพที่เกี่ยวข้องกับพืช

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ เป็นชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง หน่วยของสิ่งมีชีวิต นักเรียนจะได้เรียนรู้
เกี่ยวกับการใช้กล้องจุลทรรศน์ การค้นพบเซลล์ โครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์สิ่งมีชีวิต โดยใช้
กระบวนการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ซึ่งมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมมือกันสำรวจ
ตรวจสอบ ค้นคว้าหาความรู้ ลงมือทดลองปฏิบัติกิจกรรม วิเคราะห์และอภิปรายร่วมกัน เพื่อนำไปสู่
ข้อสรุป การขยายความรู้ และการประเมินผล ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
อันจะให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืช ด้วยวิธีการ
สอนแบบ 5E สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะช่วยให้นักเรียนและครูผู้สอนมีความสุขกับการเรียน
การสอนวิทยาศาสตร์มากยิ่งขึ้น

ปรีดา ศิลปประเสริฐ

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรม	3
มาตรฐานการเรียนรู้	2
ตัวชี้วัด	2
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 การค้นพบเซลล์	3
แบบทดสอบก่อนทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1	4
เฉลยแบบทดสอบก่อนทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1	7
ใบงานที่ 1 การใช้กล้องจุลทรรศน์	8
ใบความรู้ที่ 1 กล้องจุลทรรศน์	11
ใบความรู้ที่ 1.1 การค้นพบเซลล์	14
แบบทดสอบหลังทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1	15
เฉลยแบบทดสอบหลังทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1	18
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เซลล์พืชและเซลล์สัตว์	19
แบบทดสอบก่อนทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2	20
เฉลยแบบทดสอบก่อนทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2	23
ใบงานที่ 2 เซลล์พืชและเซลล์สัตว์	24
เฉลยใบงานที่ 2 เซลล์พืชและเซลล์สัตว์	29
ใบความรู้ที่ 2 เซลล์พืชและเซลล์สัตว์	31
แบบทดสอบหลังทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2	37
เฉลยแบบทดสอบหลังทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2	40
บรรณานุกรม	41

คำชี้แจง

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง พืช

เล่ม 1 เรื่อง หน่วยของสิ่งมีชีวิต

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนทำกิจกรรมแล้วตรวจคำตอบในเฉลย
แบบทดสอบก่อนทำกิจกรรม
2. นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4-5 คน เลือกหัวหน้า รองหัวหน้าและเลขานุการกลุ่ม
3. หัวหน้ากลุ่มรับวัสดุอุปกรณ์การทดลอง
4. นักเรียนร่วมกันศึกษาใบความรู้และปฏิบัติชุดกิจกรรมด้วยตนเองตามคำแนะนำ
ของกิจกรรมตามลำดับ หากมีข้อสงสัยให้สอบถามครู
5. นักเรียนปฏิบัติการทดลอง บันทึกผล และสรุปผลการทดลอง
6. นักเรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนและร่วมกันอภิปรายผลเพื่อสรุปสาระสำคัญ
7. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังทำกิจกรรม ด้วยความซื่อสัตย์
8. ครูเฉลยและร่วมกันตรวจสอบผลการประเมิน
9. หากนักเรียนมีข้อสงสัยเพิ่มเติมให้นำชุดกิจกรรมไปศึกษาต่อ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องพืช เล่ม 1 เรื่อง หน่วยของสิ่งมีชีวิต

มาตรฐานการเรียนรู้/

สาระการเรียนรู้ที่ 1

สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ว 1.1

เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้าง และหน้าที่ของระบบต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

ตัวชี้วัด

มฐ ว 1.1 ม.1/1 สังเกตและอธิบายรูปร่าง ลักษณะของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต เซลล์เดียวและเซลล์ของสิ่งมีชีวิตหลายเซลล์

มฐ ว 1.1 ม.1/2 สังเกตและเปรียบเทียบส่วนประกอบสำคัญของเซลล์พืช และเซลล์สัตว์

มฐ ว 1.1 ม.1/3 ทดลองและอธิบายหน้าที่ของส่วนประกอบที่สำคัญของเซลล์พืชและเซลล์สัตว์

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

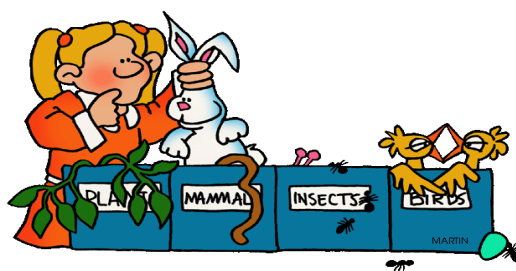
เรื่อง การค้นพบเซลล์

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. อธิบายความหมายของเซลล์และการค้นพบเซลล์ได้
2. อธิบายวิธีการและสามารถใช้กล้องจุลทรรศน์เพื่อศึกษาลักษณะของเซลล์ได้อย่างถูกต้อง
3. อธิบายลักษณะ รูปร่างและส่วนประกอบของเซลล์พืชและเซลล์สัตว์ภายใต้กล้องจุลทรรศน์ได้

แบบทดสอบก่อนทำกิจกรรม

เรื่อง การค้นพบเซลล์

คำสั่ง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมายกากบาท (x) ลงในกระดาษคำตอบ

1. ในการดูสไลด์ทางกระจก นักเรียนควรดูเลนส์ใกล้วัตถุด้วยเลนส์อันใดก่อน
  - ก. กำลังขยายสูงสุด
  - ข. กำลังขยายปานกลาง
  - ค. กำลังขยายต่ำสุด
  - ง. อันใดก็ได้
2. เซลล์ที่ รอบีร์ตฮุก เห็นได้จากไม้คอร์ก คือส่วนใด
  - ก. เยื่อหุ้มเซลล์
  - ข. ไซโทพลาซึม
  - ค. ผนังเซลล์
  - ง. ไรโบโซม
3. นักวิทยาศาสตร์คนใด เป็นคนตั้งทฤษฎีเซลล์
  - ก. หลุย ปาสเตอร์
  - ข. ชาลส์ดาร์วิน
  - ค. รอบีร์ตฮุก
  - ง. เทโอโดร์ชวันน์

4. ถ้าต้องการจะปรับภาพในกล้องจุลทรรศน์ให้มีขนาดใหญ่ขึ้นจะต้องทำอะไร
- ก. ปรับแสงของกล้องให้มากขึ้น
  - ข. หมุนปุ่มปรับภาพละเอียด
  - ค. หมุนปุ่มปรับภาพหยาบ
  - ง. เปลี่ยนเลนส์ใกล้วัตถุให้มีกำลังขยายมากขึ้น
5. ถ้าใช้เลนส์ใกล้ตากำลังขยาย 10 X เลนส์ใกล้วัตถุกำลังขยาย 40 X จะขยายวัตถุได้กี่เท่า
- ก. 40 เท่า
  - ข. 10 เท่า
  - ค. 400 เท่า
  - ง. 50 เท่า
6. ข้อความใดถูกต้อง
- ก. สิ่งมีชีวิต 1 ชนิด มี 1 เซลล์
  - ข. เซลล์เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสิ่งมีชีวิตทุกชนิด
  - ค. เซลล์หลายๆ เซลล์มารวมกันเรียกว่า อวัยวะ
  - ง. เซลล์เป็นสิ่งที่ศึกษาพบ
7. เซลล์ชนิดเดียวกันที่มารวมกลุ่มกันเพื่อทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง เรียกว่าอะไร
- ก. ระบบ
  - ข. เนื้อเยื่อ
  - ค. อวัยวะ
  - ง. กลุ่มเซลล์

8. ความสามารถและประสิทธิภาพในการมองวัตถุที่มีขนาดเล็ก ขึ้นอยู่กับส่วนประกอบใดของกล้องจุลทรรศน์
- ก. เลนส์ใกล้วัตถุ
  - ข. เลนส์ใกล้ตา
  - ค. ปุ่มปรับภาพ
  - ง. ข้อ 1 และ ข้อ 2 ถูก
9. เมื่อนักเรียนใช้เลนส์ใกล้วัตถุกำลังขยายต่ำส่องดูละอองเรณู มองเห็นภาพริมซ้ายขอบล่าง หากต้องการให้ภาพอยู่กลางจอควรทำอย่างไร
- ก. เลื่อนสไลด์ไปทางขวา และขึ้นบน
  - ข. เลื่อนสไลด์ไปทางขวา และลงล่าง
  - ค. เลื่อนสไลด์ทางซ้าย และขึ้นบน
  - ง. เลื่อนสไลด์ไปทางซ้าย และลงล่าง
10. เพราะเหตุใดจึงต้องมีการย้อมสีเซลล์ที่ทำการศึกษา
- ก. เพื่อความสวยงาม
  - ข. เพื่อให้สามารถสังเกตเซลล์ได้ชัดเจน
  - ค. เพื่อให้เซลล์แข็งแรง
  - ง. เพื่อให้เซลล์เจริญเติบโตต่อไปได้

เฉลยแบบทดสอบก่อนทำกิจกรรม

เรื่อง การค้นพบเซลล์

- ข้อ 1. ค. กำลังขยายต่ำสุด
- ข้อ 2. ค. ผนังเซลล์
- ข้อ 3. ง. เทโอดอร์ชวันน์
- ข้อ 4. ง. เปลี่ยนเลนส์ใกล้วัตถุให้มีกำลังขยายมากขึ้น
- ข้อ 5. ค. 400 เท่า
- ข้อ 6. ข. เซลล์เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสิ่งมีชีวิตทุกชนิด
- ข้อ 7. ข. เนื้อเยื่อ
- ข้อ 8. ง. ข้อ 1 และ ข้อ 2 ถูก
- ข้อ 9. ง. เลื่อนสไลด์ไปทางซ้าย และลงล่าง
- ข้อ 10. ข. เพื่อให้สามารถสังเกตเซลล์ได้ชัดเจน

ใบงานที่ 1

เรื่อง การใช้กล้องจุลทรรศน์

จุดประสงค์

1. อธิบายบอกหน้าที่และส่วนประกอบของกล้องจุลทรรศน์ได้
2. ใช้และเก็บรักษากล้องจุลทรรศน์ได้อย่างถูกต้อง
3. บอกขนาดของวัตถุและบันทึกภาพของวัตถุที่เห็นจากกล้องจุลทรรศน์ได้

อุปกรณ์

1. กล้องจุลทรรศน์	1 กล้อง
2. สไลด์และกระจกปิดสไลด์	1 ชุด
3. หลอดหยด	1 อัน
4. น้ำ	1 ลูกบาศก์เซนติเมตร

วิธีการทดลอง

1. ใช้มือที่ถนัดจับที่แขนของกล้องจุลทรรศน์อีกมือรองรับน้ำหนักที่ฐานกล้อง วางกล้องลงบนโต๊ะพื้นเรียบ
2. หมุนเลนส์ใกล้วัตถุกำลังขยายต่ำมาไว้ตรงตำแหน่งวัตถุที่ต้องการดู

3. ปรับกระจกรับแสงสว่างที่พอเหมาะให้ผ่านเข้าสู่ช่องรับแสงวางสไลด์ลงบนแผ่นวางสไลด์ให้ตรงกับช่องรับแสง
4. มองด้านข้างของแท่นวางวัตถุในแนวระนาบ หมุนปุ่มปรับภาพหยาบเพื่อเลื่อนเลนส์ใกล้วัตถุให้ลงไปอยู่ในตำแหน่งต่ำสุด
5. มองผ่านเลนส์ใกล้ตาโดยลืมตาทั้ง 2 ข้าง หมุนปุ่มปรับภาพหยาบในเลนส์เลื่อนห่างจากสไลด์จนกระทั่งมองเห็นภาพของวัตถุ
6. หมุนปุ่มปรับภาพละเอียดเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น
7. ขยายภาพให้มีขนาดใหญ่ขึ้นโดยหมุนเลนส์ใกล้วัตถุกำลังขยายปานกลางและกำลังขยายสูงเข้ามาไว้ตรงตำแหน่งวัตถุที่จะดูตามลำดับปรับภาพให้ชัดเจนขึ้นด้วยปุ่มปรับภาพละเอียด (ห้ามใช้ปุ่มปรับภาพหยาบกับเลนส์วัตถุที่มีกำลังขยายสูง)
8. บันทึกกำลังขยายของภาพวัตถุจากกำลังขยายของเลนส์ใกล้ตาคูณด้วยกำลังขยายของเลนส์ใกล้วัตถุ
9. บันทึกภาพที่ปรากฏจากกล้องจุลทรรศน์

สมมติฐาน.....

-
-
-
-

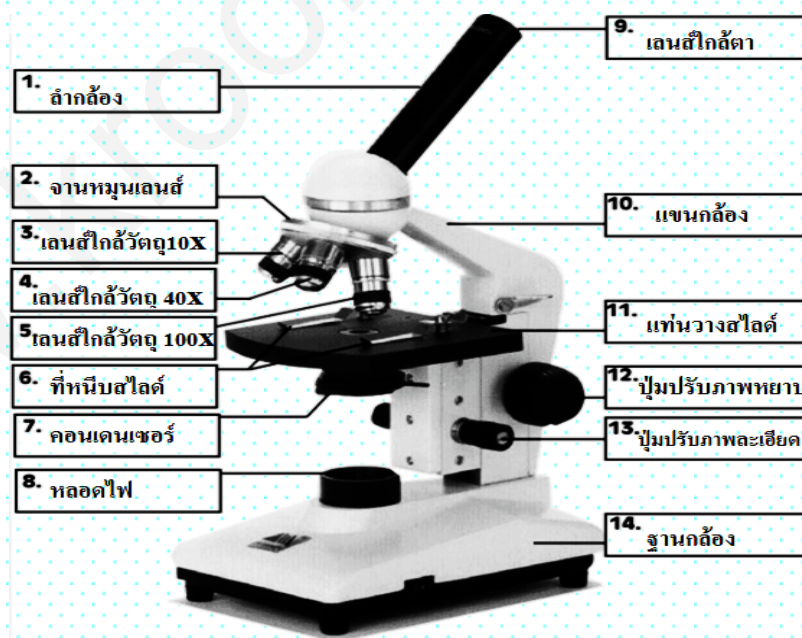
ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง การใช้กล้องจุลทรรศน์

กล้องจุลทรรศน์

กล้องจุลทรรศน์เป็นเครื่องมือที่สำคัญของนักชีววิทยาในการศึกษาสิ่งมีชีวิตที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ดังนั้นในการศึกษาเรื่องราวของสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่เรียกว่ากล้องจุลทรรศน์ ซึ่งกล้องจุลทรรศน์ที่ใช้กันโดยทั่วไป แบ่งตามแหล่งกำเนิดแสงได้ 2 แบบดังนี้

1. กล้องจุลทรรศน์ใช้แสงแบบเชิงประกอบ (compound light microscope) เป็นกล้องจุลทรรศน์ชนิดที่ใช้เลนส์หลายอันและมีกำลังขยายต่างๆ กันจะเห็นภาพวัตถุได้โดยมีการสะท้อนแสงจากวัตถุเข้าสู่เลนส์ ประกอบด้วย เลนส์ 2 ชุด คือ เลนส์ใกล้วัตถุ (objective lens) และเลนส์ใกล้ตา (ocular lens หรือ eyepiece) กำลังขยายของภาพคือ ผลคูณของกำลังขยายของเลนส์ใกล้วัตถุกับกำลังขยายของเลนส์ใกล้ตา ความสามารถในการแจกแจงรายละเอียดของภาพของกล้องจุลทรรศน์ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของเลนส์ และแสงต้นกำเนิด

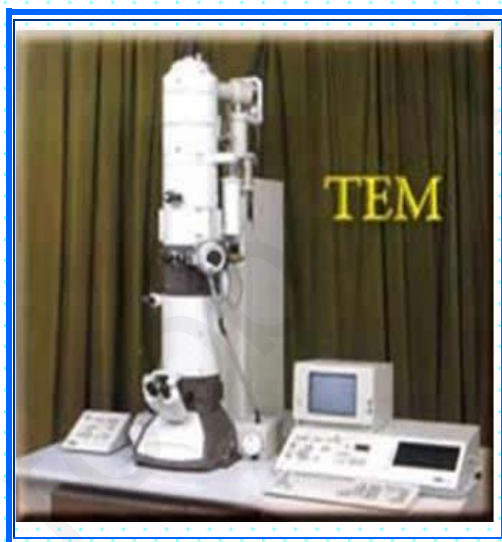
ภาพส่วนกล้องจุลทรรศน์ใช้แสงแบบเชิงประกอบ

ที่มา : www.ponpe.com/index

2. กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน เป็นกล้องจุลทรรศน์ที่มีกำลังขยายสูงมาก เพราะใช้ลำแสงอิเล็กตรอนแทนแสงปกติและใช้สนามแม่เหล็กไฟฟ้าแทนเลนส์แก้ว เป็นกล้องที่ใช้ศึกษาโครงสร้างและส่วนประกอบของเซลล์ได้อย่างละเอียดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

2.1 กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องผ่าน

(transmission electron microscope หรือ TEM) กล้องจุลทรรศน์ชนิดนี้มีราคาแพงมาก และการทำงานจะซับซ้อนมากกว่ากล้องจุลทรรศน์ที่กล่าวมาข้างต้น โดยใช้อิเล็กตรอนเป็นแหล่งกำเนิดแสงและให้ผ่านตัวอย่างที่มีขนาดบางมาก ๆ ใช้แผ่นแม่เหล็กแทนเลนส์แก้ว สามารถขยายภาพได้ 200,000 ถึง 500,000 เป็นภาพ 2 มิติ (two dimensional image) สามารถดูรายละเอียดภายในได้เช่นเดียวกับกล้องจุลทรรศน์ใช้แสงแบบเชิงประกอบ

ภาพกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องผ่าน
(transmission electron microscope)
ที่มา : <http://www.ponpe.com/index>

2.2 กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด

(Scanning electron microscope หรือ SEM) กล้องจุลทรรศน์ชนิดนี้ลำแสงอิเล็กตรอนจะตกกระทบเฉพาะผิวด้านนอกของวัตถุภาพที่เห็นจะเห็นได้เฉพาะผิวนอก เป็น 3 มิติ กล้องชนิดนี้แม้ว่าจะมีความสามารถในการเห็นภาพต่ำกว่ากล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องผ่านและสามารถเห็นเฉพาะผิวนอกของวัตถุก็ตามแต่ภาพที่เห็นจะได้รายละเอียดมากกว่าและชัดเจนซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับนักชีววิทยาที่จะศึกษาโครงสร้างของสิ่งมีชีวิตได้ดียิ่งขึ้น

วิธีการใช้กล้องจุลทรรศน์ใช้แสงแบบเชิงประกอบ

1. การเคลื่อนย้ายกล้องจุลทรรศน์

การเคลื่อนย้ายกล้องจุลทรรศน์ ทำได้โดยใช้มือข้างหนึ่งจับที่แขนกล้อง มืออีกข้างหนึ่งรองใต้ฐานกล้อง รักษาระดับให้กล้องอยู่ในสภาพตั้งตรงตลอดการเคลื่อนย้าย เพื่อป้องกันการสั่นหลุดของเลนส์ใกล้ตา ไม่เคลื่อนย้ายกล้องจุลทรรศน์โดยการลากไปบนพื้นโต๊ะ แรงกระเทือนอาจมีผลต่อระบบเลนส์ได้วางกล้องจุลทรรศน์ให้ห่างจากขอบโต๊ะปฏิบัติการพอสมควรที่จะทำงานได้สะดวก

2. ก่อนเริ่มใช้กล้องจุลทรรศน์ ให้ตรวจสอบกล้องจุลทรรศน์ดังต่อไปนี้

- สายไฟถูกพับเก็บหรือพันอยู่กับฐานของกล้อง
- สวิตช์เปิดปิดหลอดไฟที่ฐานกล้องอยู่ในตำแหน่ง “ปิด”
- สวิตช์เพิ่มความเข้มของแสงอยู่ตำแหน่งต่ำสุด ในกรณีที่เป็นกล้องจุลทรรศน์แบบใช้กระจกเงา กระจกต้องปรับอยู่ในแนวตั้งฉากเพื่อลดการเกาะของฝุ่นในอากาศ
- แท่นวางสไลด์ถูกเลื่อนอยู่ในตำแหน่งต่ำสุด ในกรณีที่แท่นวางสไลด์มีตัวเลื่อน สไลด์ต้องปรับตำแหน่งให้แกนของตัวเลื่อนสไลด์ยื่นออกมาจากแท่นวางสไลด์ให้น้อยที่สุด
- เลนส์รวมแสงถูกเลื่อนอยู่ในตำแหน่งต่ำสุด
- เลนส์ใกล้วัตถุที่มีกำลังขยายต่ำสุดอยู่ในแนวเดียวกับเลนส์รวมแสง
- หากเป็นกล้องจุลทรรศน์ที่สามารถปรับระยะห่างระหว่างตาและปรับแก้สายตา เอียงได้ ต้องเลื่อนเลนส์ใกล้ตาให้เข้ามาใกล้กันมากที่สุดและหมุนให้ตัวปรับแก้สายตาเอียงอยู่ในตำแหน่ง “0”

ใบความรู้ที่ 1.1

เรื่อง การค้นพบเซลล์

การค้นพบเซลล์

การค้นพบเซลล์สิ่งมีชีวิตเกิดขึ้น ในปี ค.ศ. 1655 โดย นักพฤกษศาสตร์ชาวอังกฤษ **ร็อบเบิร์ตฮุก (Robert Hooke)** ได้ใช้กล้องจุลทรรศน์ที่เขาประดิษฐ์ขึ้นสังเกตโครงสร้างเล็กๆ ของ **ไม้คอร์ก (cork)** ที่ถูกฉีกเป็นแผ่นบางๆ พบว่ามีลักษณะเป็นห้องเล็กๆ คล้ายรังผึ้ง เขาได้เรียกห้องเล็กๆ เหล่านี้ว่า **เซลล์** ซึ่งการศึกษาเซลล์ไม้คอร์กของร็อบเบิร์ตฮุก ในครั้งนั้นเป็นการค้นพบเซลล์ของสิ่งมีชีวิตเป็นครั้งแรก แต่เป็นเซลล์ที่ตายแล้วคงเหลือแต่ส่วนของผนังเซลล์ (cell wall) เท่านั้น

Robert Hooke

Hooke's microscope

ที่มา : www.student.st.ac.th

ต่อมาในปี ค.ศ. 1674 -1683 **อังตน แวน**

เลเวนฮุก (Anton Van Leeuwenhoek)

นักวิทยาศาสตร์ชาวดัตช์ (Dutch) ได้พัฒนากล้องจุลทรรศน์ที่มีกำลังขยายกว่า 200 เท่าและใช้ในการสังเกตสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กรูปร่างแตกต่างกัน ได้แก่ โปรโตซัว (protozoa) แบคทีเรีย (bacteria) และ สเปิร์ม (sperm) การค้นพบในครั้งนี้ ถือว่าเป็นการค้นพบเซลล์ จุลินทรีย์เป็นครั้งแรก

หลังจากนั้นในปี ค.ศ. 1830-1839 นักพฤกษศาสตร์ **มัตทิวสชไลเดน (Matthias Schleiden)** และนักสัตววิทยา **เทโอดอร์ชวันน์ (Theodor Schwann)** ได้ศึกษาเซลล์พืชและเซลล์สัตว์ชนิดต่างๆ รวมทั้งศึกษาบทบาทของนิวเคลียส (nucleus) ภายในเซลล์ต่อการแบ่งเซลล์ชไลเดนและชวันน์ได้รวบรวมความรู้ที่ได้ และจัดตั้งเป็นทฤษฎีเซลล์ (The Cell Theory) โดยมีใจความที่สำคัญดังนี้

1. สิ่งมีชีวิตทุกชนิดประกอบด้วยเซลล์
2. เซลล์เป็นหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต
3. เซลล์เกิดจากการแบ่งตัวของเซลล์ที่มีอยู่ก่อน

แบบทดสอบหลังทำกิจกรรม

เรื่อง การค้นพบเซลล์

คำสั่ง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมายกากบาท (x)
ลงในกระดาษคำตอบ

1. เซลล์ที่ รอเบิร์ตฮุก เห็นได้จากไม้คอร์ก คือส่วนใด
  - ก. เยื่อหุ้มเซลล์
  - ข. ไซโทพลาซึม
  - ค. ผนังเซลล์
  - ง. ไรโบโซม
2. นักวิทยาศาสตร์คนใด เป็นคนตั้งทฤษฎีเซลล์
  - ก. หลุย ปาสเตอร์
  - ข. ชาลส์ดาร์วิน
  - ค. รอเบิร์ตฮุก
  - ง. เทโอดอร์ชวานน์
3. ในการดูสหายาทางกระบอก นักเรียนควรดูเลนส์ใกล้วัตถุด้วยเลนส์อันใดก่อน
  - ก. กำลังขยายสูงสุด
  - ข. กำลังขยายปานกลาง
  - ค. กำลังขยายต่ำสุด
  - ง. อันใดก็ได้

4. ถ้าใช้เลนส์ใกล้ตากำลังขยาย 10 X เลนส์ใกล้วัตถุกำลังขยาย 40 X จะขยายวัตถุได้กี่เท่า
- ก. 40 เท่า
  - ข. 10 เท่า
  - ค. 400 เท่า
  - ง. 50 เท่า
5. ถ้าต้องการจะปรับภาพในกล้องจุลทรรศน์ให้มีขนาดใหญ่ขึ้นจะต้องทำอะไร
- ก. ปรับแสงของกล้องให้มากขึ้น
  - ข. หมุนปุ่มปรับภาพละเอียด
  - ค. หมุนปุ่มปรับภาพหยาบ
  - ง. เปลี่ยนเลนส์ใกล้วัตถุให้มีกำลังขยายมากขึ้น
6. ข้อความใดถูกต้อง
- ก. สิ่งมีชีวิต 1 ชนิด มี 1 เซลล์
  - ข. เซลล์เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสิ่งมีชีวิตทุกชนิด
  - ค. เซลล์หลายๆ เซลล์มารวมกันเรียกว่า อวัยวะ
  - ง. เซลล์เป็นสิ่งที่แรกที่เราพบ
7. เซลล์ชนิดเดียวกันที่มารวมกลุ่มกันเพื่อทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง เรียกว่า
- ก. ระบบ
  - ข. เนื้อเยื่อ
  - ค. อวัยวะ
  - ง. กลุ่มเซลล์

8. ความสามารถและประสิทธิภาพในการมองวัตถุที่มีขนาดเล็ก ขึ้นอยู่กับส่วนประกอบใดของกล้องจุลทรรศน์
- เลนส์ใกล้วัตถุ
  - เลนส์ใกล้ตา
  - ปุ่มปรับภาพ
  - ข้อ 1 และ ข้อ 2 ถูก
9. เมื่อนักเรียนใช้เลนส์ใกล้วัตถุกำลังขยายต่ำส่องดูละอองเรณู มองเห็นภาพริมซ้ายขอบล่าง หากต้องการให้ภาพอยู่กลางจอควรทำอย่างไร
- เลื่อนสไลด์ไปทางขวา และขึ้นบน
  - เลื่อนสไลด์ไปทางขวาและลงล่าง
  - เลื่อนสไลด์ทางซ้าย และขึ้นบน
  - เลื่อนสไลด์ไปทางซ้าย และลงล่าง
10. เพราะเหตุใดจึงต้องมีการย้อมสีเซลล์ที่ทำการศึกษา
- เพื่อความสวยงาม
  - เพื่อให้สามารถสังเกตเซลล์ได้ชัดเจน
  - เพื่อให้เซลล์แข็งแรง
  - เพื่อให้เซลล์เจริญเติบโตต่อไปได้

เฉลยแบบทดสอบหลังทำกิจกรรม

เรื่อง การค้นพบเซลล์

ข้อ 1.	ค. ผนังเซลล์
ข้อ 2.	ง. เทโอดอร์ชว็อนน์
ข้อ 3.	ค. กำลังขยายต่ำสุด
ข้อ 4.	ค. 400 เท่า
ข้อ 5.	ง. เปลี่ยนเลนส์ใกล้วัตถุให้มีกำลังขยายมากขึ้น
ข้อ 6.	ข. เซลล์เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสิ่งมีชีวิตทุกชนิด
ข้อ 7.	ข. เนื้อเยื่อ
ข้อ 8.	ง. ข้อ 1 และ ข้อ 2 ถูก
ข้อ 9.	ง. เลื่อนสไลด์ไปทางซ้าย และลงล่าง
ข้อ 10.	ข. เพื่อให้สามารถสังเกตเซลล์ได้ชัดเจน

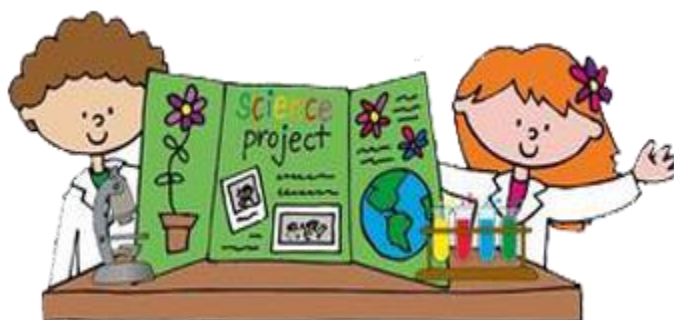
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

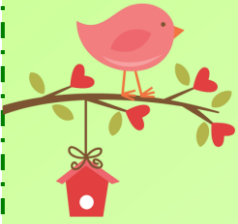
เรื่อง เซลล์พืชและเซลล์สัตว์

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. อธิบายหน้าที่ของส่วนประกอบที่สำคัญของเซลล์พืชและเซลล์สัตว์ได้
2. เปรียบเทียบส่วนประกอบสำคัญของเซลล์พืชและเซลล์สัตว์

แบบทดสอบก่อนทำกิจกรรม

เรื่อง เซลล์พืชและเซลล์สัตว์

คำสั่ง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมายกากบาท (x)
ลงในกระดาษคำตอบ

1. ส่วนประกอบของเซลล์ที่พบเฉพาะในเซลล์พืชคืออะไร
  - ก. ผนังเซลล์
  - ข. นิวเคลียส
  - ค. เยื่อหุ้มเซลล์
  - ง. ไซโทพลาซึม
2. ส่วนประกอบของเซลล์ที่พบในเซลล์พืชแต่ไม่พบในเซลล์สัตว์คืออะไร
  - ก. นิวเคลียส
  - ข. เยื่อหุ้มเซลล์
  - ค. ไซโทพลาซึม
  - ง. คลอโรพลาสต์
3. ส่วนประกอบของเซลล์พืชส่วนใดที่ทำหน้าที่คล้ายยาม
  - ก. ผนังเซลล์
  - ข. นิวเคลียส
  - ค. เยื่อหุ้มเซลล์
  - ง. ไซโทพลาซึม

4. ข้อใดเป็นหน้าที่ของนิวเคลียส
  - ก. ควบคุมการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม
  - ข. ควบคุมการผ่านเข้าออกของสารภายในเซลล์
  - ค. ป้องกันอันตรายและช่วยให้เซลล์คงรูปอยู่ได้
  - ง. สังเคราะห์ด้วยแสง
5. เซลล์ข้อใดที่ *ไม่มี* นิวเคลียสเป็นส่วนประกอบ
  - ก. เซลล์ประสาท
  - ข. เซลล์กล้ามเนื้อ
  - ค. เซลล์เยื่อบุช่องแก้ม
  - ง. เซลล์เม็ดเลือดแดง
6. โครงสร้างใดที่ช่วยให้เซลล์พืชมีความแข็งแรงและคงรูปอยู่ได้
  - ก. เซลลูโลส
  - ข. เยื่อหุ้มเซลล์
  - ค. คอลลาเจน
  - ง. ผนังเซลล์
7. ข้อความใดถูกต้อง
  - ก. คลอโรพลาสต์พบในเซลล์พืช คลอโรพิลล์พบในเซลล์สัตว์
  - ข. คลอโรพลาสต์เป็นออร์แกเนลล์ คลอโรพิลล์เป็นรงควัตถุ
  - ค. ทั้งคลอโรพลาสต์และคลอโรพิลล์พบในเซลล์สัตว์
  - ง. ทั้งคลอโรพลาสต์และคลอโรพิลล์ให้สีเขียว

8. เซลล์เม็ดเลือดแดงมีหน้าที่อะไร

- ก. ลำเลียงก๊าซออกซิเจน
- ข. ลำเลียงน้ำและแร่ธาตุ
- ค. ขนส่งก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ไปยังส่วนต่างๆ
- ง. สร้างภูมิคุ้มกัน

9. ข้อความใดต่อไปนี้ถูกต้อง

- ก. ไซโทพลาซึมของเซลล์พืชทำหน้าที่สังเคราะห์ด้วยแสง
- ข. เยื่อหุ้มเซลล์ประกอบด้วยเซลล์ลูโลสเป็นส่วนใหญ่
- ค. เยื่อหุ้มเซลล์มีสมบัติเป็นเยื่อเลือกผ่านในนิวเคลียส
- ง. ไมโทคอนเดรียเป็นแหล่งสร้างพลังงานของเซลล์

10. ส่วนประกอบใดของเซลล์ที่มีสารพันธุกรรมที่ถ่ายทอดลักษณะของสิ่งมีชีวิต

- ก. นิวเคลียส
- ข. ไซโทพลาซึม
- ค. คลอโรพลาสต์
- ง. ไมโทคอนเดรีย

เฉลยแบบทดสอบก่อนทำกิจกรรม

เรื่อง เซลล์พืชและเซลล์สัตว์

ข้อ 1.	ก. ผนังเซลล์
ข้อ 2.	ง. คลอโรพลาสต์
ข้อ 3.	ค. เยื่อหุ้มเซลล์
ข้อ 4.	ก. ควบคุมการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม
ข้อ 5.	ง. เซลล์เม็ดเลือดแดง
ข้อ 6.	ง. ผนังเซลล์
ข้อ 7.	ข. คลอโรพลาสต์เป็นออร์แกเนลล์ คลอโรฟิลล์เป็นรงควัตถุ
ข้อ 8.	ก. ลำเลียงก๊าซออกซิเจน
ข้อ 9.	ง. ไมโทคอนเดรียเป็นแหล่งสร้างพลังงานของเซลล์
ข้อ 10.	ก. นิวเคลียส

ใบงานที่ 2

เรื่อง เซลล์พืชและเซลล์สัตว์

จุดประสงค์

1. สามารถเตรียมสไลด์เซลล์เพื่อนำไปศึกษาโดยใช้กล้องจุลทรรศน์ได้
2. สังเกตวาดรูปบันทึกลักษณะต่างๆของเซลล์และสรุปเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะและส่วนประกอบต่างๆของเซลล์พืชและเซลล์สัตว์ได้

อุปกรณ์

1. หัวหอมแดง	1 หัว
2. สาหร่ายหางกระรอก	1 สาย
3. ว่านกาบหอย	1 ต้น
4. เซลล์เยื่อหูช้างแก้ว	
3. สไลด์และกระจกปิดสไลด์	1 ชุด
4. ใบมีดโกน	1 ชุด
5. ไม้จิ้มฟัน	1 อัน
6. กล้องจุลทรรศน์	1 กล้อง
7. หลอดหยด	1 อัน
8. น้ำ	10 ลูกบาศก์เซนติเมตร
9. โซเดียมคลอไรด์	10 ลูกบาศก์เซนติเมตร
10. เอทิลแอลกอฮอล์ 70%	10 ลูกบาศก์เซนติเมตร

วิธีการทดลอง

1. ศึกษาเซลล์ของเยื่อหุ้ม

1.1 หยดน้ำลงบนสไลด์ 1-2 หยดให้พอท่วม

1.2 ลอกเยื่อด้านในของกลีบหุ้มหอยวางลงบนหยดน้ำแล้วปิดด้วยกระจกปิดสไลด์

ระวังอย่าให้มีฟองอากาศ

1.3 ย้อมสีเยื่อหุ้มโดยหยดสารละลายไอโอดีน 1 หยด

1.4 นำไปตรวจดูด้วยกล้องจุลทรรศน์โดยใช้เลนส์ใกล้วัตถุกำลังขยายต่ำและ

กำลังขยายสูงตามลำดับวาดรูปและชี้ส่วนประกอบของเซลล์ลงในบันทึกผลการทดลอง

2. ศึกษาเซลล์สำหรับหายใจทางกระบอกโดยนำใบอ่อนบริเวณยอดมาวางบนหยดน้ำบนสไลด์

ปิดทับด้วยกระจกปิดสไลด์และดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 1.4

3. การศึกษาเซลล์ว่านกาบหอย โดยนำใบของว่านกาบหอย มาลอกเนื้อเยื่อด้านท้องใบ

นำมาวางบนหยดน้ำบนสไลด์ ปิดทับด้วยกระจกปิดสไลด์และดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 1.4

4. ศึกษาเซลล์เยื่อช่องข้างแก้ม

3.1 หยดสารละลายโซเดียมคลอไรด์ (NaCl) ลงบนสไลด์ 1 หยด

3.2 ใช้ปลายไม้จิ้มฟันด้านปลายจุ่มเอทิลแอลกอฮอล์ 70%ทิ้งไว้แห้งสักครู่นำไป

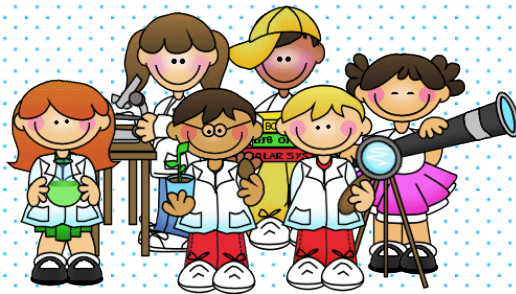
ชุดเบาๆที่ผิวเยื่อช่องข้างแก้มในปากแล้วนำมาเกลี่ยให้กระจายบนสไลด์

3.3 ดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 1.3 และ 1.4

หมายเหตุ

1. ใบสาหร่ายทางกระจกที่ใช้ในการทดลองต้องเป็นใบอ่อนเพื่อจะได้เห็นโครงสร้างภายในได้ชัดเจน
2. สาหร่ายทางกระจกที่นำมาใช้ในการทดลองแต่ละต้นจะต้องให้มีส่วนยอดอ่อนติดมาด้วยและควรแช่ไว้ในน้ำตลอดเวลา
3. หัวหอมที่ใช้ในการทดลองให้ใช้ส่วนเยื่อที่อยู่ด้านในของหัวหอมโดยค่อยๆดึงแต่ละชั้นออกมา
4. การหยดน้ำหรือสารละลายชนิดต่างๆลงบนสไลด์ให้หยดพอท่วมอย่าให้เลอะออกมา นอกกระจกปิดสไลด์เมื่อใช้เสร็จแล้วให้ล้างและเช็ดสไลด์กระจกปิดสไลด์ให้สะอาด และแห้งก่อนเก็บ
5. กล้องจุลทรรศน์ให้วางในที่ที่มีแสงสว่างเพียงพอและปรับกระจกใต้กล้องเพื่อให้แสงสว่างผ่านเข้าสู่ลำกล้องให้พอเหมาะ
6. กำลังขยายของกล้องจุลทรรศน์ที่เหมาะสมในการทดลองนี้คือ 400 เท่า

แบบบันทึกผลใบงานที่ 2

เรื่อง เซลล์พืชและเซลล์สัตว์

กลุ่มที่..... สมาชิก 1..... 2.....
 3..... 4.....
 5..... 6.....

ตารางบันทึกผลการทดลอง

เซลล์ของสิ่งมีชีวิต	ลักษณะรูปร่างและจำนวนเซลล์	
	ลักษณะรูปร่าง	ส่วนประกอบ
เซลล์เยื่อหุ้ม		
เซลล์สำหรับหายใจ กระบอก		
เซลล์ว่านกาบหอย		
เซลล์เยื่อบุข้างแก้ม		

สรุปผลการทดลอง

.....
 .....
 .....
 .....

คำถามหลังการทดลอง

1. อธิบายลักษณะและส่วนประกอบสำคัญของเซลล์หัวหอมแดงและเซลล์ของใบสาหร่ายหางกระรอกจากการสังเกตจากกล้องจุลทรรศน์และการสับคั่นข้อมูล

.....

.....

2. จากการศึกษาเซลล์ภายใต้กล้องจุลทรรศน์ส่วนประกอบใดที่พบในเซลล์ของใบสาหร่ายหางกระรอกแต่ไม่พบในเซลล์ของหัวหอมแดง

.....

.....

3. ในการศึกษาเซลล์พืชและเซลล์สัตว์นักเรียนคิดว่าเหตุใดจึงต้องหยดสารละลายไอโอดีน

.....

.....

4. อธิบายลักษณะและส่วนประกอบสำคัญของเซลล์เยื่อข้างแก้ม

.....

.....

5. อธิบายพร้อมทั้งเปรียบเทียบรูปร่างและส่วนประกอบของเซลล์เยื่อหัวหอมแดงเซลล์ของใบสาหร่ายหางกระรอกและเซลล์เยื่อข้างแก้ม

.....

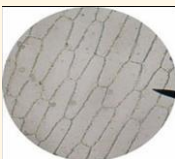

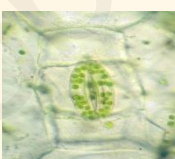
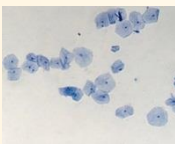
.....

เฉลยแบบบันทึกผลใบงานที่ 2

เรื่อง เซลล์พืชและเซลล์สัตว์

ตารางบันทึกผลการทดลอง

เซลล์ของสิ่งมีชีวิต	ลักษณะรูปร่างและส่วนประกอบ	
	ลักษณะรูปร่าง	ส่วนประกอบ
เซลล์เยื่อหุ้ม		นิวเคลียส เยื่อหุ้มเซลล์ ไซโทพลาซึม
เซลล์สาหร่ายหางกระรอก		คลอโรฟิลล์ ผนังเซลล์ เยื่อหุ้มเซลล์
เซลล์วุ้นกาบหอย		ผนังเซลล์ เยื่อหุ้มเซลล์ คลอโรฟิลล์
เซลล์เยื่อปฏัก		เยื่อหุ้มเซลล์ นิวเคลียส

สรุปผลการทดลอง

1. เซลล์พืชมีลักษณะเป็นเหลี่ยมแต่เซลล์สัตว์มีลักษณะค่อนข้างกลม
2. เซลล์พืชมีผนังเซลล์และคลอโรฟิลล์แต่เซลล์สัตว์ไม่มีผนังเซลล์และคลอโรฟิลล์

คำถามหลังการทดลอง

เฉลยคำถามหลังการทดลอง

เรื่อง เซลล์พืชและเซลล์สัตว์

1. อธิบายลักษณะและส่วนประกอบสำคัญของเซลล์หัวหอมแดงและเซลล์ของใบสาหร่ายหางกระรอกจากการสังเกตจากกล้องจุลทรรศน์และการสืบค้นข้อมูล

ตอบ เซลล์หัวหอมแดงและเซลล์ของใบสาหร่ายหางกระรอกมีลักษณะเป็นรูปเหลี่ยม ส่วนประกอบที่สำคัญของเซลล์หัวหอมแดงที่สังเกตจากด้านในออกสู่ด้านนอกตามลำดับคือนิวเคลียส ไซโทพลาซึม เยื่อหุ้มเซลล์ ผนังเซลล์และเซลล์ของใบสาหร่ายหางกระรอกประกอบด้วยนิวเคลียส ไซโทพลาซึม คลอโรพลาสต์ เยื่อหุ้มเซลล์และผนังเซลล์

2. จากการศึกษาเซลล์ภายใต้กล้องจุลทรรศน์ส่วนประกอบใดที่พบในเซลล์ของใบสาหร่ายหางกระรอกแต่ไม่พบในเซลล์ของหัวหอมแดง

ตอบ ส่วนประกอบที่มีลักษณะเป็นเม็ดสีเขียวเล็กๆที่เรียกว่าคลอโรพลาสต์ ซึ่งไม่พบในส่วนประกอบนี้ในเซลล์ของหัวหอมแดง

3. ในการศึกษาเซลล์พืชและเซลล์สัตว์นักเรียนคิดว่าเหตุใดจึงต้องหยดสารละลายไอโอดีน

ตอบ เพื่อให้สังเกตส่วนประกอบของเซลล์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. อธิบายลักษณะและส่วนประกอบสำคัญของเซลล์เยื่อบุข้างแก้ม

ตอบ มีรูปร่างเป็นเหลี่ยมคล้ายรูปลูกบาศก์แต่ไม่เป็นเหลี่ยมชัดเจนเหมือนในเซลล์พืช ส่วนประกอบที่สำคัญของเซลล์เยื่อบุข้างแก้มเรียงจากด้านในไปยังด้านนอกคือนิวเคลียส ไซโทพลาซึมและเยื่อหุ้มเซลล์

5. อธิบายพร้อมทั้งเปรียบเทียบรูปร่างและส่วนประกอบของเซลล์เยื่อหัวหอมแดงเซลล์ของใบสาหร่ายหางกระรอกและเซลล์เยื่อบุข้างแก้ม

ตอบ รูปร่างของเซลล์หัวหอมแดงและเซลล์ของใบสาหร่ายหางกระรอกเป็นเซลล์ที่มีเหลี่ยมชัดเจนส่วนเซลล์เยื่อบุข้างแก้มคล้ายรูปลูกบาศก์แต่ไม่เป็นเหลี่ยมชัดเจนเหมือนกับเซลล์พืช ส่วนประกอบสำคัญที่มีเหมือนกันในเซลล์ทั้งสามชนิดคือนิวเคลียส ไซโทพลาซึมและเยื่อหุ้มเซลล์ ส่วนประกอบที่เหมือนกันระหว่างเซลล์หัวหอมแดงและเซลล์ของใบสาหร่ายหางกระรอกคือนิวเคลียส ไซโทพลาซึม เยื่อหุ้มเซลล์และผนังเซลล์ และส่วนประกอบที่ต่างกันคือเซลล์หัวหอมแดงไม่มีคลอโรพลาสต์ แต่เซลล์ของใบสาหร่ายหางกระรอกมีคลอโรพลาสต์

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง เซลล์พืชและเซลล์สัตว์

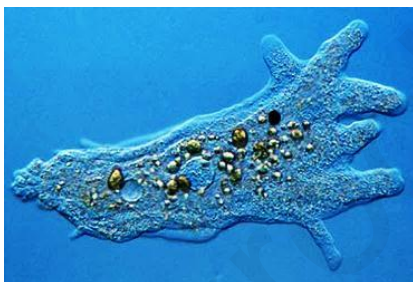

ชนิดของเซลล์

สิ่งมีชีวิตทุกชนิดย่อมประกอบด้วยเซลล์และผลิตภัณฑ์ของเซลล์ ซึ่งแตกต่างกันไป แบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 2 ชนิด คือ

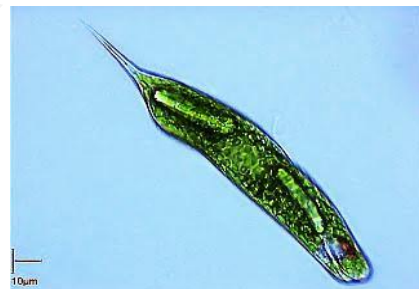
1. สิ่งมีชีวิตเซลล์เดียว มีลักษณะที่สำคัญคือ

- รูปร่างและโครงสร้างไม่ซับซ้อน
- สามารถดำรงชีวิตได้ในเซลล์เดียว เช่น การกินอาหาร การสืบพันธุ์ การหายใจ
- ตัวอย่างของสัตว์เซลล์เดียว ได้แก่ อะมีบา ยูกลีนา พารามีเซียม

อะมีบา

ที่มา : www.myfirstbrain.com

ยูกลีนา

ที่มา : www.thaigoodview.com

พารามีเซียม

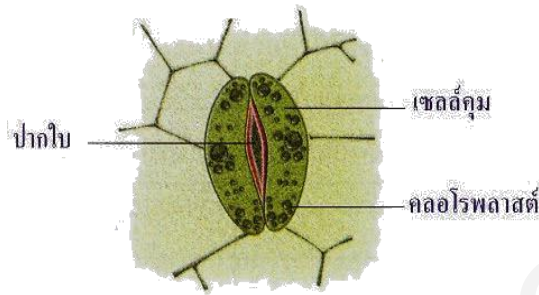
ที่มา : www.kingdomprotista1.wordpress.com

รูปแสดงสิ่งมีชีวิตเซลล์เดียว

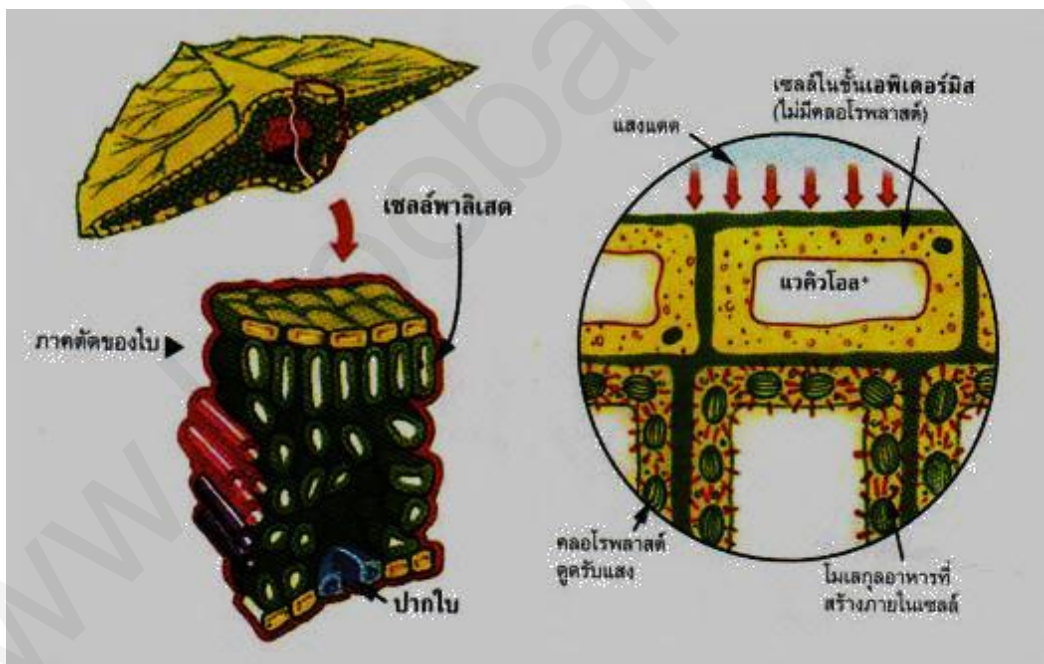
2. สิ่งมีชีวิตหลายเซลล์ มีลักษณะที่สำคัญคือ

- ลักษณะ รูปร่าง ขนาด แตกต่างกัน เพื่อความเหมาะสมในการดำรงชีวิต
- เซลล์พืช จะมีรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมเนื่องจากมีผนังเซลล์ทำหน้าที่ห่อหุ้มเซลล์ภายในมีรงควัตถุสีเขียว เรียกว่า คลอโรฟิลล์ ช่วยในกระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

เซลล์คุม

ที่มา : www.ae-yaowaret.blogspot.com

เซลล์ชั้นในของใบ

ที่มา : www.watchawan.blogspot.com

- เซลล์สัตว์มีรูปร่างไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับหน้าที่การทำงานของเซลล์นั้นๆ เช่น เซลล์เม็ดเลือดแดงมีช่องว่างตรงกลางเนื่องจากไม่มีนิวเคลียส เพื่อทำหน้าที่ลำเลียงก๊าซออกซิเจนไปยังเซลล์ต่างๆ ทั่วร่างกาย

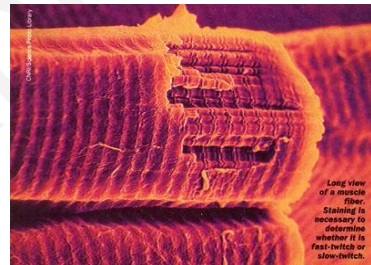
เซลล์ประสาท
ที่มา : www.blogsport.com

เซลล์เม็ดเลือดแดง
ที่มา : www.bordpostjung.com

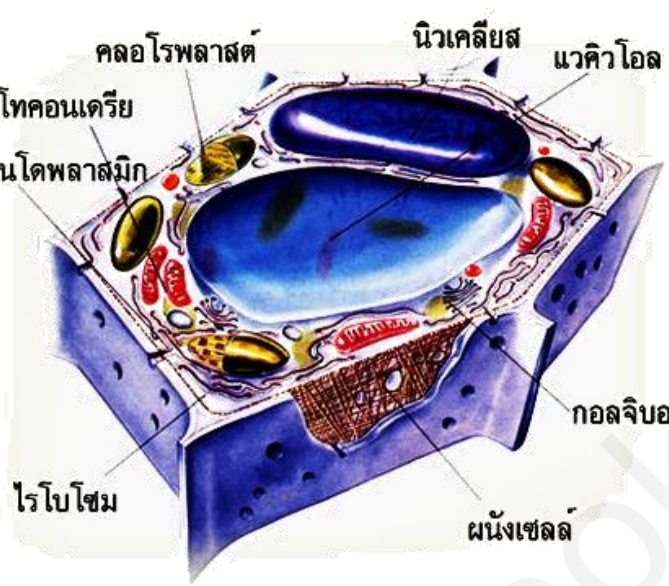
เซลล์อสุจิ
ที่มา : www.mwit44.blogspot.com

เซลล์กล้ามเนื้อ
ที่มา : www.tuvayanon.net

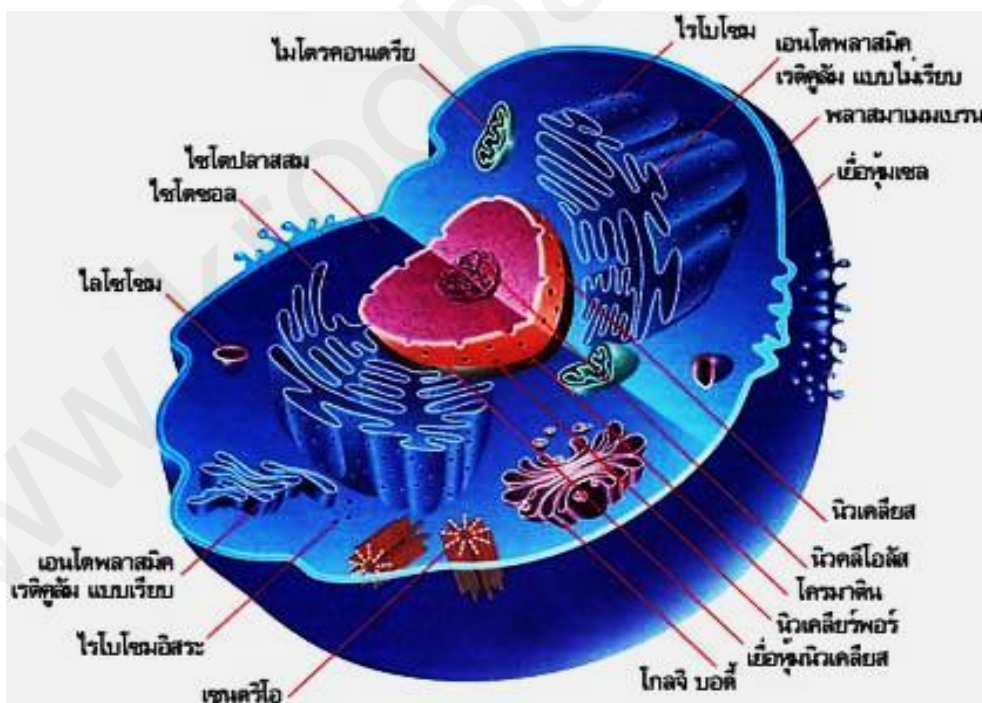
รูปแสดงเซลล์ของสิ่งมีชีวิตหลายเซลล์

ส่วนประกอบที่สำคัญของเซลล์พืชและเซลล์สัตว์

เซลล์พืช

ที่มา : www.Benchamart121.wordpress.com

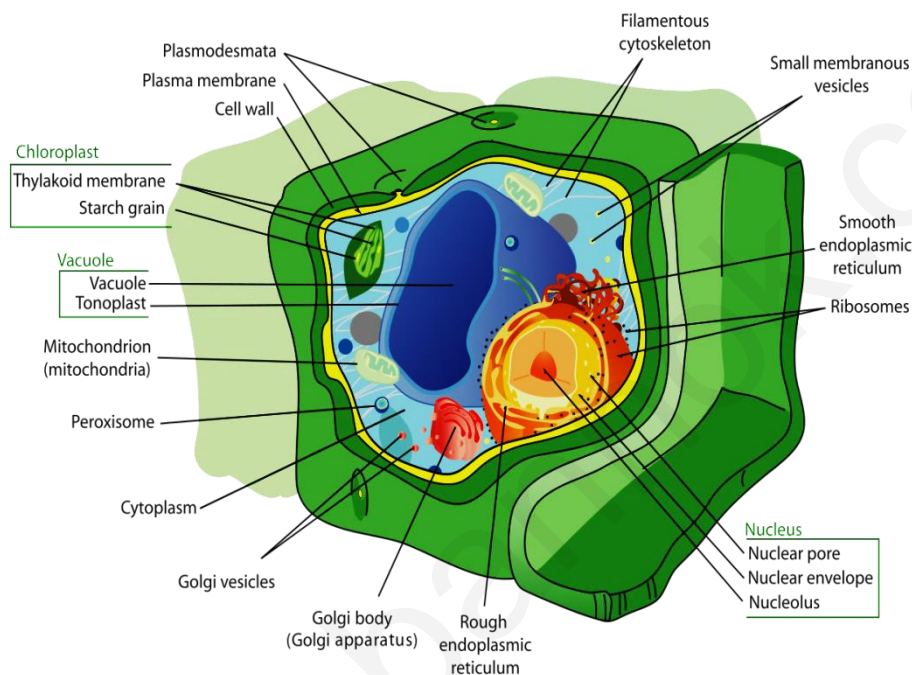

เซลล์สัตว์

ที่มา : www.biology18542.hostei.com

โครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์

เซลล์ของสิ่งมีชีวิตทุกชนิดจะมีโครงสร้างพื้นฐานหรือองค์ประกอบส่วนใหญ่ที่คล้ายกัน โดยมีโครงสร้างพื้นฐานของเซลล์ดังนี้

ที่มา http://en.wikipedia.org/wiki/Plant_cell

1. **ผนังเซลล์ (Cell Wall)** เป็นส่วนประกอบชั้นนอกสุดของเซลล์พืช และเป็นส่วนที่ไม่มีชีวิต ประกอบด้วยสารหลายชนิดเช่น เซลลูโลส คิวติน เพกติน ลิกนิน ชูเบอร์ริน ผนังเซลล์มีลักษณะเป็นรูปพรุน ทำหน้าที่เสริมสร้างความแข็งแรงให้แก่เซลล์ ทำให้เซลล์คงรูปร่างได้ ผนังเซลล์มีสมบัติยอมให้สารแทบทุกชนิด ผ่านเข้าออกได้และมีเฉพาะในเซลล์พืชเท่านั้น

2. **เยื่อหุ้มเซลล์ (Cell membrane หรือ plasma membrane)** มีลักษณะเป็นเยื่อบาง ประกอบด้วย สารไขมันและโปรตีน เยื่อหุ้มเซลล์มีรูเล็กๆ ทำให้สามารถจำกัดขนาดของโมเลกุลของสารที่จะผ่านเยื่อหุ้มเซลล์ ดังนั้นเยื่อหุ้มเซลล์จึงมีสมบัติเป็นเยื่อเลือกผ่าน (Semipermeable membrane)

3. **ไซโทพลาซึม (Cytoplasm)** มีลักษณะเป็นของเหลว ประกอบด้วยสารที่สำคัญบางอย่าง คือ โปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต และเกลือแร่ต่างๆ รวมทั้งของเสียที่เกิดขึ้น ไซโทพลาซึมเป็นศูนย์กลางการทำงานของเซลล์ เกี่ยวกับเมตาโบลิซึม ทั้งกระบวนการสร้างและสลายอินทรีย์สาร ไซโทพลาซึมประกอบด้วยส่วนประกอบภายในที่อาจเรียกว่า อวัยวะของเซลล์ organelle มีหน้าที่แตกต่างกัน ได้แก่

1) ร่างแหเอนโดพลาซึ่มหรือเอนโดพลาสมิกรีตiculum

(endoplasmicreticulum) มีทั้งชนิดเรียบและชนิดขรุขระ ทำหน้าที่ขนส่งสารภายในเซลล์

2) กอลจิคอมเพลกซ์ (golgi complex หรือ

golgi bodies หรือ golgiapparatus) เป็นที่สะสมโปรตีนเพื่อส่งออกนอกเซลล์

3) ไมโทคอนเดรีย (mitochondria) มีลักษณะเป็นก้อนกลมๆ มีผนังหุ้มหนาที่

ประกอบด้วยเยื่อ 2 ชั้น มีหน้าที่เผาผลาญอาหารเพื่อสร้างพลังงานให้แก่เซลล์

4) คลอโรพลาสต์ (chloroplast) พบเฉพาะในเซลล์พืชมีหน้าที่ดูดพลังงานแสง

เพื่อใช้ในกระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสง (กระบวนการสร้างอาหารของพืช)

5) แวกิวโอล (vacuole) มีขนาดใหญ่มากในเซลล์พืช มีลักษณะเป็นถุงมีเยื่อหุ้มบางๆ

และเป็นที่สะสมสารต่างๆ มีน้ำเป็นส่วนใหญ่ เรียกว่า เซลล์แซพ (cell sap) มีเกลือ น้ำตาล และสารเคมีอื่นๆ ละลายอยู่ภายใน

6) ไรโบโซม มีหน้าที่ช่วยในกระบวนการสร้างโปรตีนให้กับเซลล์

4. นิวเคลียส (Nucleus) มีลักษณะค่อนข้างกลม เป็นโครงสร้างของเซลล์ที่เห็นชัดอยู่ตรงกลาง

เซลล์ ทำหน้าที่เป็นศูนย์ควบคุมกิจกรรมต่างๆ ภายในเซลล์

แบบทดสอบหลังทำกิจกรรม

เรื่อง เซลล์พืชและเซลล์สัตว์

คำสั่ง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมายกากบาท (x) ลงในกระดาษคำตอบ

1. ส่วนประกอบของเซลล์ที่พบเฉพาะในเซลล์พืชคืออะไร
ก. ผนังเซลล์
ข. นิวเคลียส
ค. เยื่อหุ้มเซลล์
ง. ไซโทพลาซึม
2. ส่วนประกอบของเซลล์พืชส่วนใดที่ทำหน้าที่คล้ายยาม
ก. ผนังเซลล์
ข. นิวเคลียส
ค. เยื่อหุ้มเซลล์
ง. ไซโทพลาซึม
3. ส่วนประกอบของเซลล์ที่พบในเซลล์พืชแต่ไม่พบในเซลล์สัตว์คืออะไร
ก. นิวเคลียส
ข. เยื่อหุ้มเซลล์
ค. ไซโทพลาซึม
ง. คลอโรพลาสต์

4. ส่วนประกอบของเซลล์พืชส่วนใดที่ทำหน้าที่คล้ายยาม
  - ก. ผนังเซลล์
  - ข. นิวเคลียส
  - ค. เยื่อหุ้มเซลล์
  - ง. ไโซโทพลาซึม
5. ข้อใดเป็นหน้าที่ของนิวเคลียส
  - ก. ควบคุมการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม
  - ข. ควบคุมการผ่านเข้าออกของสารภายในเซลล์
  - ค. ป้องกันอันตรายและช่วยให้เซลล์คงรูปอยู่ได้
  - ง. สังเคราะห์ด้วยแสง
6. เซลล์ข้อใดที่ *ไม่มี* นิวเคลียสเป็นส่วนประกอบ
  - ก. เซลล์ประสาท
  - ข. เซลล์กล้ามเนื้อ
  - ค. เซลล์เยื่อบุช่องปาก
  - ง. เซลล์เม็ดเลือดแดง
7. โครงสร้างใดที่ช่วยให้เซลล์พืชมีความแข็งแรงและคงรูปอยู่ได้
  - ก. เซลลูโลส
  - ข. เยื่อหุ้มเซลล์
  - ค. คอลลาเจน
  - ง. ผนังเซลล์

8. เซลล์เม็ดเลือดแดงมีหน้าที่อะไร

- ก. ลำเลียงก๊าซออกซิเจน
- ข. ลำเลียงน้ำและแร่ธาตุ
- ค. ขนส่งก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ไปยังส่วนต่างๆ
- ง. สร้างภูมิคุ้มกัน

9. ข้อความใดต่อไปนี้ถูกต้อง

- ก. คลอโรพลาสต์พบในเซลล์พืช คลอโรฟิลล์พบในเซลล์สัตว์
- ข. คลอโรพลาสต์เป็นออร์แกเนลล์ คลอโรฟิลล์เป็นรงควัตถุ
- ค. ทั้งคลอโรพลาสต์และคลอโรฟิลล์พบในเซลล์สัตว์
- ง. ทั้งคลอโรพลาสต์และคลอโรฟิลล์ให้สีเขียว

10. ข้อความใดต่อไปนี้ถูกต้อง

- ก. ไซโทพลาซึมของเซลล์พืชทำหน้าที่สังเคราะห์ด้วยแสง
- ข. เยื่อหุ้มเซลล์ประกอบด้วยเซลลูโลสเป็นส่วนใหญ่
- ค. เยื่อหุ้มเซลล์มีสมบัติเป็นเยื่อเลือกผ่านในนิวเคลียส
- ง. ไมโทคอนเดรียเป็นแหล่งสร้างพลังงานของเซลล์

เฉลยแบบทดสอบก่อนทำกิจกรรม

เรื่อง เซลล์พืชและเซลล์สัตว์

ข้อ 1.	ก. ผนังเซลล์
ข้อ 2.	ค. เยื่อหุ้มเซลล์
ข้อ 3.	ง. คลอโรพลาสต์
ข้อ 4.	
ข้อ 5.	ก. ควบคุมการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม
ข้อ 6.	ง. เซลล์เม็ดเลือดแดง
ข้อ 7.	ง. ผนังเซลล์
ข้อ 8.	ก. ลำเลียงก๊าซออกซิเจน
ข้อ 9.	ข. คลอโรพลาสต์เป็นออร์แกเนลล์คลอโรฟิลล์เป็นรงควัตถุ
ข้อ 10.	ง. ไมโทคอนเดรียเป็นแหล่งสร้างพลังงานของเซลล์

บรรณานุกรม

- กอบนวล จิตตินันท์. คู่มือ-เตรียมสอบ วิทยาศาสตร์ ม.1. กรุงเทพฯ :
- หจก.สำนักพิมพ์ภูมิบัณฑิต.
- ถนัด ศรีบุญเรือง. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน วิทยาศาสตร์ เล่ม1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1.
- กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- นิพนธ์ ศรีณกุลม. สรุปชีววิทยา ม.ปลาย : กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เดอะบุคส์ จำกัด.
- พัชรินทร์ แสพพลเมือง. แบบวัดและบันทึกผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ม.1. : กรุงเทพฯ :
- อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- สกลศักดิ์ มหาพรหม. ขยันท่อนสอบ วิทยาศาสตร์ ม.1. – กรุงเทพฯ : แม็ก, (2554)
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.). (2554). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน วิทยาศาสตร์
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1. กรุงเทพฯ. : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- . คู่มือครูวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพฯ. : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- . 2551. ผังมโนทัศน์และสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้
- วิทยาศาสตร์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ :
- โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2553) คู่มือครู
- รายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2554).
- หนังสือรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ :
- คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมพงษ์ จันทรโพธิ์ศรี. คู่มือเตรียมสอบวิทยาศาสตร์ ม.1. กรุงเทพฯ.บริษัทฐานบัณฑิต จำกัด.
- สื่อออนไลน์
- www.thaibiotech.info/examples-of-gmos-plants.php
- www.thaibiotech.info/what-is-gmos.php
- www.stou.ac.th/Website/Subbj/fileUpload/99201-6.pdf

บรรณานุกรม (ต่อ)

ที่มาของภาพ :

www.ae-yaowaret.blogspot.com

www.Benchamart121.wodpess.com

www.biology18542.hostei.com

www.blogsport.com//www.myfirstbrain

www.bordpostjung.com

www.en.wikipedia.org/wiki/Plant_cell

www.kingdomprotista1.wordpress.com

www.myfirstbrain.com

www.mwit44.blogspot.com

www.ponpe.com/index

www.student.st.ac.th

www.thaigoodview.com

www.tuvayanon.net

www.watchawan.blogspot.com